

9. Ushkalov L. and others (Comp.). (2002). *Dva stolittya Skovorodiany: bibliografichnyy dovidnyk* [Two centuries of Skovorodian: bibliographic reference]. Kharkiv.
10. Dobko T. (2007). Suchasnyy rozvytok bibliografichnoyi Skovorodiany [Modern development of bibliographic Skovorodiana]. *Bibliotechnyy visnyk*, 3, pp. 9—13.
11. *Koncepciya Velikogo Proektu "Grigoriy Skovoroda-300" (2002—2022 rr.). Formuvannya duhovno-tehnologichnih (tehn-duhovnih) regioniv-simvoliv Ukrayini ("Suzir'ya simvoliv Ukrayini") : period diyi 2011—2022 rr.* (2011). Gromad. org. kom. Velikogo Proektu "Grigoriy Skovoroda-300" [ta in.]. 3-tye utochn. vid. Kyiv ; Harkiv. [The concept of the Large Project "Hryhoriy Skovoroda — 300" (2002—2022)]. Kyiv; Kharkiv.
12. Levchenko Yu. (2011). Hidne prodovzhennya bibliografichnoyi Skovorodiany [A worthy continuation of the bibliographic Skovorodiana]. *Visnyk Knyzhkovoyi palaty*, 12, pp. 21—22.
13. Lyubka A. (2017). Vehetarianets, daunshyfter, neformal — Skovoroda. [Vegetarian, downshifter, informal — Skovoroda]. *Den*, 19 may, 2.
14. Myshanich O. (1994). *Peredmova. Hryhoriy Skovoroda. Tvory: v 2 t.* [Foreword. Gregory Skovoroda. Works: in 2 volumes]. Kyiv: Oberehy.
15. Nizhenets A. (1968). *Hryhoriy Skovoroda: bibliografiya* [Hryhoriy Skovoroda: bibliography]. Kharkiv: Vyd-vo Kharkivskoho universytetu.
16. Nikitina V. (2006). *Pereyaslavshchyna v zhytti H. Skovorody* [Pereyaslav region in the life of G. Skovoroda]. In Shkyra O. and others (Comp.) (2006). *Hryhoriy Skovoroda (1722—1794): naukovo-dopomizhnyy bibliografichnyy pokazhchyk pokazhchyk* [Gregory Skovoroda (1722—1794): Research and support bibliographic index]. Pereyaslav-Khmelnyskyi.
17. Reva L. (1998). Informatsiyno-bibliografichni resursy literaturnoyi biohrafiky. [Information and bibliographic resources of literary biography]. *Nauk. Pr. Nats. Bibl. Ukr. im. V. I. Vernadskoho*, 1, pp. 465—470.
18. Yakovenko A. (2007). *Bezmezhnnyy svit Skovorodiany* [The boundless world of Skovorodiana]. Hryhoriy Skovoroda is a spiritual landmark for the present: a collection of scientific works in 2 vol., 2, pp. 299—302. Kyiv.

Надійшла до редакції 14 лютого 2023 року

ЗА РУБЕЖЕМ

УДК: 027.7:021.64](430)(045)

DOI: 10.36273/2076-9555.2023.2(319).39-44

Тетяна Дмитренко,

стипендіатка програми "НУМО. Стипендійна програма бібліотек та архівів",
Університетська бібліотека м. Фрайбурга, Німеччина,
e-mail: t.r.dmytrenko@gmail.com

Мережеві зв'язки бібліотеки Фрайбурзького університету на регіональному, національному та міжнародному рівнях

У статті розглянуто діяльність бібліотеки Фрайбурзького університету, яка є членом Консорціуму Баден-Вюртембергу — об'єднання, що опікується процесами мережевої співпраці у сфері електронних закупівель.

Проаналізовано засади, на яких відбувається співпраця в межах роботи Консорціуму. Зазначено, що університетська бібліотека є центральним офісом, який відповідає за організацію мережевих зв'язків об'єднання та злагоджене функціонування установ-учасниць.

Зауважено, що створення окремого органу, який коригує процеси співпраці з іншими установами, сприяє оптимізації роботи бібліотек.

З'ясовано, що налагоджені мережеві зв'язки бібліотеки дають змогу забезпечити якісний супровід наукових досліджень і високий рівень використання інформаційних ресурсів.

Наголошено, що досвід бібліотеки у сфері регіональної, національної та міжнародної співпраці є корисним для впровадження в діяльність бібліотечних установ України.

Ключові слова: бібліотечна співпраця; мережеві зв'язки; бібліотека Фрайбурзького університету; Консорціум Баден-Вюртембергу; співпраця на регіональному, національному та міжнародному рівнях

Постановка проблеми. Завдяки підтримці, наданій Німецькою бібліотечною асоціацією (Deutscher Bibliotheksverband, DBV) у межах ініціативи "НУМО. Стипендійна програма бібліотек та архівів", що фінансується коштом Уповно-

важеного федерального уряду з питань культури та ЗМІ на підставі резолюції Бундестагу, авторка уклала угоду про співпрацю з бібліотекою Фрайбурзького університету. Такий формат роботи дав змогу проаналізувати особливості діяльності

установи та реалізувати проєкт "Дослідження мережевої співпраці Фрайбурзької університетської бібліотеки на регіональному, національному та міжнародному рівнях".

Сучасні бібліотеки прагнуть налагодити співпрацю не лише з колегами, а й з різними установами на регіональному, національному та міжнародному рівнях. Наявність розвинених мережевих зв'язків спрощує процеси інформаційного супроводу досліджень, викладання та навчання, розширює можливості бібліотечних установ у сфері використання електронних ресурсів, періодичних друкованих видань і баз даних (БД), зважаючи на зростання цін останніх. Часто через брак коштів бібліотеки відмовляються від передплати баз даних, які є надзвичайно важливими для забезпечення потреб користувачів і співробітників.

З огляду на ці проблеми вважаємо актуальним завданням висвітлення досвіду університетської бібліотеки Фрайбурга, діяльність якої слугує прикладом налагодження й чіткого функціонування системи мережевих зв'язків. Специфічною особливістю цього процесу є наявність окремої установи, що опікується організацією мережевої співпраці у сфері електронних закупівель — Консорціуму Баден-Вюртембергу.

Аналіз досліджень і публікацій свідчить про те, що проблематику мережевих зв'язків і співпраці бібліотечних установ активно досліджують вітчизняні та закордонні науковці, зокрема В. Дікунова [1], С. Коваленко та Н. Зоріна [2], В. Медведєва, О. Шендрік [3], А. Кірхгаснер [5] та інші.

На сучасному етапі дослідники виокремлюють два напрями бібліотечної співпраці на регіональному, національному та міжнародному рівнях: 1) співпраця в межах реалізації спільних проєктів, до яких можуть бути залучені як бібліотечні, так і комерційні й некомерційні установи; 2) організація та проведення спільних конференцій і семінарів, учасниками яких часто є заклади вищої освіти України й зарубіжних країн.

Мета статті — проаналізувати досвід налагодження мережевої співпраці бібліотеки Фрайбурзького університету з іншими установами на регіональному, національному та міжнародному рівнях; висвітлити особливості функціонування Консорціуму Баден-Вюртембергу, членом якого є університетська бібліотека Фрайбурга.

Виклад основного матеріалу дослідження. Бібліотека Фрайбурзького університету Альберта-Людвіга (Universitätsbibliothek Freiburg) є однією з найстаріших і найбільших академічних книгозбірень Європи. Її діяльність спрямовано на

підтримку наукових досліджень та освітнього процесу університету через комплексне забезпечення літературою та медіа; збереження фондів (загальний обсяг друкованих видань становить понад 3,3 млн одиниць зберігання); участь у поширенні знань і технологій навчального закладу; сприяння його культурному розвитку та піднесенню іміджу. Через портал публікацій відкритого доступу *FreiDok plus*, що є одним із найкращих репозитаріїв світу, бібліотека Фрайбурзького університету надає доступ до наукових публікацій, бібліографії та системи наукової документації університету [8; 12].

Книгозбірня працює на основі концепції "гібридної бібліотеки", що поєднує традиційну будівлю з читальними залами, робочими місцями, стелажми та фізичними друкованими виданнями й "цифрову бібліотеку", яка надає доступ до широкого спектра інформації в інтернеті, як-от спеціалізовані бази даних і портали, електронні журнали та книги, електронні ресурси *FreiDok plus* тощо.

Принципом роботи університетської бібліотеки є її позиціонування як клієнтоорієнтованого центру обслуговування студентів і викладачів Фрайбурзького університету, а також жителів регіону.

Структура університетської бібліотечної системи охоплює центральну бібліотеку та 64 спеціалізовані бібліотеки в інститутах і на факультетах, які разом утворюють функціональну однорівневу систему.

Упродовж багатьох років книгозбірня університету розробляє інфраструктуру електронної науки у співпраці з фахівцями з широкого кола дисциплін для підтримки розвитку науково-дослідної роботи з використанням сучасних інформаційних технологій, насамперед у сфері управління дослідницькими даними та оптимізації цифрової наукової комунікації [6].

Університетська бібліотека сприяє формуванню медіанавичок, а також забезпечує інформацією та даними в межах концепції комплексної цифрової грамотності, охоплюючи історичні, аналогові, цифрові медіа та мультимедіа [6, с. 160].

Співпраця із зовнішніми партнерами, а також науково-дослідні проєкти є важливим напрямом діяльності бібліотеки Фрайбурзького університету, що сприяє створенню розвинених мереж для поширення знань і технологій цього закладу освіти [13].

Складним завданням для бібліотеки є перехід від традиційних моделей публікації до

моделей публікації з відкритим доступом. З цією метою керівництво книгозбірні уклало взаємозалікові угоди, що дають науковцям змогу публікувати результати досліджень у відкритому доступі. Наприклад, проєкт DEAL спрямовано на укладання загальнонаціональних трансформаційних угод. У цьому контексті слід зазначити, що попередні бюджети для надання наукової інформації (бюджети придбання) у майбутньому будуть об'єднані з витратами на публікацію, аби сформувати інтегрований інформаційний бюджет. Під час переходу до моделей публікацій із відкритим доступом потрібно також перебалансувати інформаційні бюджети наукових установ на державному та національному рівнях у середньостроковій перспективі, оскільки витрати дослідницьких і публікаційно активних установ стануть пропорційними [4; 6, с. 183].

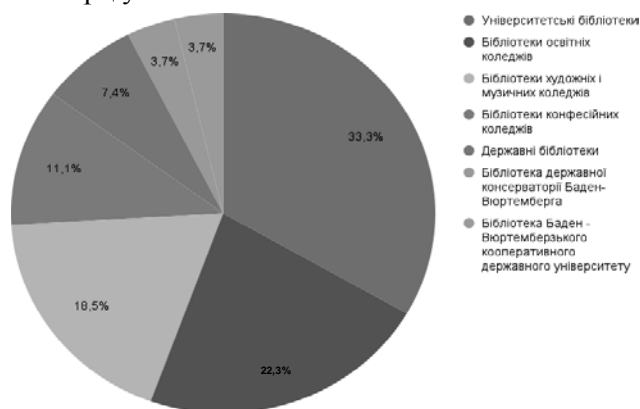
Бібліотека Фрайбурзького університету є провідною ланкою у співпраці навчального закладу з міжнародною мережею Eucog — Європейський кампус, учасниками якого є п'ять університетів Німеччини, Швейцарії та Франції [7]. Основою співпраці є спільні структури, спільне управління та спільна стратегія в дослідженні та навчанні. Бібліотека забезпечує та спрощує доступ до кампусу студентам Фрайбурзького університету.

Консорціум Баден-Вюртембергу є об'єднанням університетських, коледжних і державних бібліотек, що відповідає за придбання прав на користування електронними інформаційними ресурсами. Об'єднання було створено 1998 р. у межах роботи загальнодержавної служби ReDI (Regional Database Information Baden-Württemberg), яка фінансувалася коштом державного фонду Young Generation Future Offensive [10].

Діяльність Консорціуму поширюється на всі академічні бібліотеки, пов'язані зі сферою досліджень і мистецтв у Баден-Вюртемберзі. До об'єднання входять майже 60 організацій: 9 університетських бібліотек, 2 державні бібліотеки, 6 бібліотек освітніх коледжів, 23 бібліотеки університетів прикладних наук, 3 бібліотеки конфесійних коледжів, 5 бібліотек художніх і музичних коледжів, а також бібліотека державної консерваторії Баден-Вюртембергу та бібліотека Баден-Вюртемберзького кооперативного державного університету (діагр. 1).

Установи, що ввійшли до Консорціуму, підпорядковуються Міністерству науки, досліджень і мистецтв землі Баден-Вюртемберг (Ministerium für Wissenschaft, Forschung und Kunst Baden-Württemberg, MWK). Окремі з них є учасниками

не лише Консорціуму Баден-Вюртембергу, а й консорціумів інших земель Німеччини.

Діагр. 1. Установи — учасниці Консорціуму Баден-Вюртембергу

Головним напрямом роботи об'єднання є придбання баз даних творів художньої літератури, електронних журналів і повнотекстових колекцій, які бібліотеки фінансово не в змозі оплатити. Водночас автоматизовану бібліотечну систему кожна книгозбірня обирає та передплачує самостійно.

Установи беруть участь у консорціумних угодах, що охоплюють майже 300 баз даних, електронних книг і пакетів електронних журналів з усіх галузей науки, а також програмного забезпечення, які пропорційно фінансують із центральних державних фондів. У цьому напрямі Консорціум Баден-Вюртембергу співпрацює з регіональними чи загальнонімецькими консорціумами та представлений бібліотекою Фрайбурзького університету в GASCO (German, Austrian and Swiss Consortia Organisation) — робочій групі німецьких, австрійських і швейцарських консорціумів. Більш тісну співпрацю налагоджено в контексті консорціальних закупівель із Баварською та Саксонською бібліотеками [10].

Офіс Консорціуму Баден-Вюртембергу, розташований в університетській бібліотеці Фрайбурга, координує роботу установ-учасниць і розпоряджається коштами, наданими міністерством і членами об'єднання; організовує спільне придбання ліцензій на бази даних, електронні книги та журнали для університетських, державних і коледжних бібліотек федеральної землі, керуючись принципами економічності та стабільності.

Консорціум Баден-Вюртембергу є однією з найбільших груп, що відповідає за закупівлі для бібліотек у німецькомовному регіоні. Його учасники ведуть переговори з постачальниками на основі розподілу праці. Об'єднання вже кілька років додає пропозиції відкритого доступу до портфолію електронних ресурсів і в такий спосіб

робить активний внесок у розміщення публікацій у мережі. З цією метою економічні та водночас інноваційні контракти обговорюють на державному рівні та в окремих випадках розробляють разом із видавцями [11].

Завданнями та сферами діяльності Консорціуму є моніторинг вартості публікацій; ведення звітності; розроблення нових моделей ліцензування та витрат; налагодження співпраці з малими й середніми видавництвами; надання відкритого доступу до монографій; інформаційне забезпечення студентів і викладачів; розміщення даних та їх архівування [9, с. 18].

Консорціумні наради проводять двічі на рік. Участь у них зазвичай беруть представники управління об'єднання — по дві особи від кожної бібліотеки-учасниці, а також запрошені гості з інших консорціумів. Учасники обговорюють ліцензії та продукцію, заплановану до передплати, а також обмінюються досвідом. Наприклад, під час перших нарад було з'ясовано, які бази даних використовували в певному університеті чи бібліотеці або яких потребували користувачі, але установи не могли їх передплатити.

У нормативних документах Консорціуму Баден-Вюртембергу визначено такі принципи закупівель:

— загальна ціна спільно придбаної бази даних не може перевищувати суми витрат на придбання ліцензій для потреб кожної окремої бібліотеки чи університету;

— бази даних мають бути доступні в технічній формі, придатній для центральної роботи на державному сервері;

— продукти, для яких централізовані закупівлі є дорожчими, ніж децентралізовані, не слід закуповувати централізовано;

— продукти, які можуть використовуватися лише децентралізовано, закуповують спільно, якщо завдяки централізованим закупівлям можна досягти чіткої цінової переваги;

— для успішного ведення спільних переговорів із провайдерами потрібно, щоб бібліотеки спочатку визначили, який продукт і на яких умовах вони хочуть придбати;

— обсяг ліцензій, які купують, має бути якомога меншим на початку. Простіше згодом розширити сферу дії угоди, ніж звужити її;

— бібліотеки мають комунікувати з користувачами, щоб дійти розуміння, які продукти недоцільно купувати;

— інші продукти, які купують бібліотеки та які не фінансуються з централізованих джерел, також можна придбати разом [5, с. 19].

Варто зауважити, що спільні закупівлі потребують значних зусиль із координації, тому бібліотеки також повинні перевіряти, які продукти варто купувати разом, а які ні.

Технічно реалізується таке рішення: у Фрайбурзі встановлено центральний сервер, на якому зберігаються спільно керовані бази даних, тому окремим бібліотекам більше не потрібно зберігати їх на власних серверах і підтримувати. Наприклад, у Штутгарті встановлено дзеркальний сервер, що підтримує бази даних Фрайбурга, і навпаки. Доступ здійснюється до обох серверів, які організовано так, щоб користувачі кожної бібліотеки, студенти чи викладачі університету могли отримати доступ саме до тих баз даних, які були придбані для їхньої бібліотеки чи ЗВО [5, с. 18].

Управління Консорціумом здійснює Міністерство науки, досліджень і мистецтв землі Баден-Вюртемберг (схема 1).

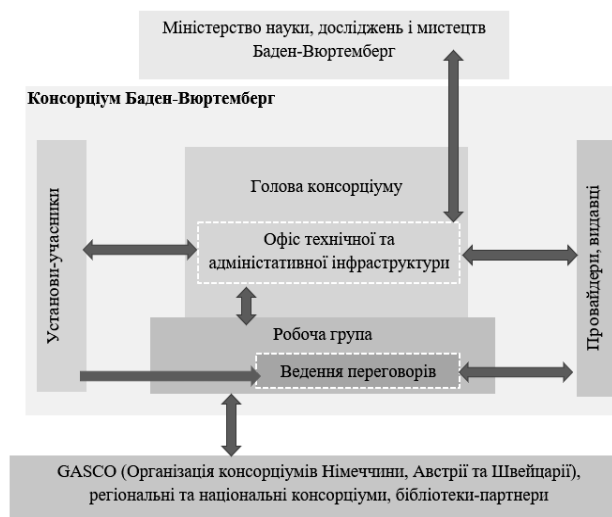

Схема 1. Організаційна структура Консорціуму Баден-Вюртембергу

Під час інтерв'ю з головою офісу Консорціуму Баден-Вюртембергу було з'ясовано, що на сучасному етапі бракує чіткої, затвердженої організаційної структури об'єднання, тому наведена схема є лише приблизною.

Обов'язки голови Консорціуму Баден-Вюртембергу виконує директор бібліотеки Фрайбурзького університету. Міністерство науки, досліджень і мистецтв землі Баден-Вюртембергу тісно взаємодіє з головою Консорціуму, офісом технічної та адміністративної інфраструктури й установами-учасницями. У переговорах беруть участь робоча група, провайдери та видавці, офіс технічної й адміністративної інфраструктури. Робоча група також підтримує зв'язки з GASCO, регіональними та національними консорціумами.

У листопаді 2014 р. Консорціум підписав перспективний державний контракт із великою

видавничою компанією Springer, за умовами якого 51 університет і коледж отримують постійний доступ до майже 2 тис. назв наукових журналів. У липні 2015 р. Консорціум підписав другий державний контракт з однією з найбільших видавничих компаній світу Elsevier. У листопаді 2020 р. було укладено державний контракт із німецько-британською академічною видавничою компанією Springer Nature на забезпечення німецькомовними електронними книгами.

Технічна інфраструктура Консорціуму доступна через регіональну базу даних для Баден-Вюртембергу (ReDI) в університетських бібліотеках Фрайбурга та Штутгарта. Міністерство науки, досліджень і мистецтв землі Баден-Вюртемберг надає бюджетні кошти для закупівлі електронних спеціалізованих інформаційних пропозицій і для технічної експлуатації ReDI. Нині розробляється нова схема управління Консорціумом, що передбачатиме чіткі структури прийняття рішень і відповідатиме майбутнім вимогам щодо питань контролю та податкового законодавства [6, с. 181].

Найближчими роками керівництво університетської бібліотеки планує взяти участь у створенні та подальшому розвитку регіональної, національної та міжнародної інформаційних мереж, працюючи в комітетах і робочих групах Мініс-

терства науки, досліджень і мистецтв землі Баден-Вюртемберг, Німецького дослідницького фонду, Конференції ректорів університетів, асоціації Eucor — The European Campus, Ліги європейських дослідницьких університетів тощо [6, с. 184].

Висновки. Співпраця між бібліотеками та навчальними закладами, комерційними й некомерційними установами, а також іншими організаціями на регіональному, національному та міжнародному рівнях відкриває нові перспективи для установ — учасниць об'єднань.

Розвиток мережевих зв'язків на регіональному рівні є дуже важливим завданням, на якому слід зосередити увагу українським бібліотекам, адже він дає змогу успішно розвивати нові напрями діяльності. Крім того, ці зв'язки сприяють обміну інформацією та досвідом між бібліотечною установою і партнерами, формуванню спільних векторів роботи й розвитку, вдосконаленню менеджменту співпраці в мережах для власного прогресу.

Наявність об'єднання, що організовує та координує всі процеси у сфері електронних закупівель, є вагомим чинником для розширення можливостей бібліотек-учасниць і цифровізації їхньої діяльності.

Список використаних літератури та джерел

1. Дікунова О. А. Корпоративна взаємодія освітянських бібліотек у створенні інтегрованого галузевого інформаційного ресурсу / О. А. Дікунова // Сучасна бібліотека у науково-освітньому просторі ВНЗ: інформаційні ресурси, технології, проекти : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., 21—23 жовт. 2014 р. / Полтав. нац. техн. ун-т ім. Ю. Кондратюка ; Наук.-техн. б-ка ПолтНТУ ; Центр. наук. б-ка Харків. нац. ун-ту ім. В. Н. Каразіна ; Центр краєзнавства ім. акад. П. Т. Тронька Харків. нац. ун-ту ім. В. Н. Каразіна. — Полтава : ПолтНТУ, 2014. — С. 178—186.
2. Коваленко С. Співпраця освітянських бібліотек зі створення зведених баз даних / Світлана Коваленко, Наталія Зоріна // Вісник Книжкової палати. — 2016. — № 10. — С. 27—31. — Режим доступу: https://lib.iitta.gov.ua/706698/1/vkr_2016_10_9.pdf. — Назва з екрана.
3. Медведєва В. Міжнародне співробітництво публічних бібліотек України : монографія / В. Медведєва, О. Шендрик. — Київ : Ліра-К, 2020. — 248 с.
4. About DEAL. — Mode of access: <https://www.projekt-deal.de/about-deal/>. — Title from the screen.
5. Kirchgäßner A. Konsortium Baden-Württemberg / Adalbert Kirchgäßner // Zeitschriftennutzung unter Aufsicht. — Mode of access: <https://ojs.ub.uni-konstanz.de/ba/article/view/4245/3940>. — Title from the screen.
6. Connecting Creative Minds — Trinationale, Europäische, Globale. Struktur- und Entwicklungsplan 2019—2023 der Albert-Ludwigs-Universität Freiburg // Albert-Ludwigs-Universität Freiburg. — 2020. — 373 p.
7. Eucor — The European Campus. — Mode of access: <https://www.eucor-uni.org/de/>. — Title from the screen.
8. *FreiDok plus* Universitätsbibliothek Freiburg. — Mode of access: <https://freidok.uni-freiburg.de/>. — Title from the screen.
9. Kellersohn A. Universitätsbibliothek Freiburg Konsortium BW Die Einkaufsgemeinschaft der wissenschaftlichen Bibliotheken des Landes Baden-Württemberg Bericht zur Sondersitzung der AGBibDir am 11.06.2021 / A. Kellersohn // Universitätsbibliothek Freiburg. — 2021. — 18 p.
10. Konsortium Baden-Württemberg. — Mode of access: <https://www.konsortium-bw.de/b010/start/>. — Title from the screen.
11. Konsortium Baden-Württemberg: Lizenzierung und Open. — Mode of access: https://bw-bigdiwa.bib.uni-mannheim.de/wp-content/uploads/2021/01/20201215_bwBigDIWA_Webseite_Konsortium_BW_we.pdf. — Title from the screen.
12. Universitätsbibliothek Freiburg: Bibliotheksprofil. — Mode of access: <https://www.ub.uni-freiburg.de/ihre-ub/bibliotheksprofil>. — Title from the screen.
13. Universitätsbibliothek Freiburg: Kooperationen und Projekte. — Mode of access: <https://www.ub.uni-freiburg.de/ihre-ub/kooperationen-und-projekte/>. — Title from the screen.

Tetiana Dmytrenko,
Scholarship Holder of the Program "NUMO. Scholarship Program of Libraries and Archives",
University Library of Freiburg, Germany

Experience in the operation of network connections of the Freiburg University Library at the regional, national and international levels

The article represents the activities of the Freiburg University Library. The basis of cooperation within the consortium was analyzed. It is noted that the university library is the central liaison office of the Baden-Württemberg Consortium. It is found that the established network connections of the library make it possible to provide high-quality support for scientific research and a high level of use of information resources. It is emphasized that the experience of the library in the field of regional, national and international cooperation is useful for adoption in the system of cooperation of libraries of Ukraine. It is noted that the creation of a separate body that adjusts the processes of cooperation with other institutions contributes to the further development of cooperation conditions.

Keywords: library cooperation; network communications; consortium; Freiburg University Library; Baden-Württemberg Consortium; cooperation at the regional level

Надійшла до редакції 22 грудня 2022 року

УДК 655.4/.5:004.77](510)(045)

DOI: 10.36273/2076-9555.2023.2(319).44-49

Вань Шуайтянь,
аспірант кафедри інформаційної, бібліотечної та архівної справи
Харківської державної академії культури,
e-mail: shuaitian818@163.com
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3141-0067>

Розвиток системи книгорозповсюдження КНР у контексті основних етапів цифрової трансформації

У статті обґрунтовано, що важливим засобом подолання наслідків пандемії COVID-19 у галузі книжкової справи є її подальша цифрова трансформація. Констатовано, що бракує публікацій, які надавали б цілісне уявлення щодо основних етапів цифрових трансформацій у системі книгорозповсюдження Китайської Народної Республіки (КНР). Зроблено висновок, що важливим є теоретичне узагальнення еволюції впровадження цифрових технологій у систему книгорозповсюдження КНР. Проаналізовано розвиток системи книгорозповсюдження Китаю в контексті основних етапів цифрової трансформації. Розглянуто співвідношення термінів "оцифровування", "цифровізація", "цифрова трансформація". Аналіз джерел за темою дослідження свідчить, що співвідношення цих термінів із часом еволюціонує, чим зумовлений різний спектр поглядів на витoki цього явища.

Виокремлено основні етапи цифрової трансформації системи книгорозповсюдження КНР. На першому — 1990-ті рр. — розпочався процес оцифровування видань, що стало передумовою для створення цифрових бібліотек і колекцій, використання інтернету для забезпечення доступу до оцифрованого контенту, а також для розвитку електронної комерції. Для другого етапу — від 2000 до 2010 рр. — характерним є розвиток електронного книговидання та електронної книжкової торгівлі. Третій — 2010—2020 рр. — це розвиток книгорозповсюдження через мобільні пристрої, виникнення платформ цифрової дистрибуції, що прагнуть використовувати в роботі найновіші досягнення галузі інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ), як-от хмарні технології, технології Big Data, штучний інтелект.

Ключові слова: система книгорозповсюдження; КНР; цифрова трансформація; оцифровування; цифровізація; книжковий ринок; книжкова торгівля; бібліотека

Постановка проблеми. Книжковий ринок КНР, що був найбільшим за обсягом у світі в допандемічний період і демонстрував швидке зростання, зазнав суттєвих втрат. На відміну від ринків Європи й Америки, що швидко подолали наслідки пандемії COVID-19 і продемонстрували подальше збільшення обсягів, книжковий ринок Китаю повністю показників не відновив. За даними аналітичної компанії OpenBook, дослідження якої охоплює понад 80% книгачень країни, за

підсумками 2021 р., у фізичних крамницях річний спад становив 31,09% до 2019 р. Онлайн-книгарні продемонстрували лише незначне поліпшення роботи, приріст продажів сягав 1% порівняно з показниками 2020 р. [13].

На переконання авторів низки праць, присвячених розвитку книжкової справи в КНР в умовах пандемії, дієвим способом подолання цих негативних наслідків є подальша цифрова трансформація галузі [2; 7]. Процес залучення цифро-